

Region Midtjylland

Redegørelse for udvikling i antal speciallæger 2007 til 2020 i udvalgte specialer

Bilag

**til Regionsrådets møde
den 12. december 2007**

Punkt nr. 10

Underudvalget vedrørende service,
kvalitet, plan og struktur

Redegørelse for udvikling i antal speciallæger 2007 til 2020 i udvalgte specialer

Dette notat er udarbejdet efter anmodning fra underudvalget som opfølgning på tidligere drøftelser omkring mangel på speciallæger i forbindelse med bemanning af den akutte patientmodtagelse i Region Midtjylland.

Sundhedsstyrelsen udarbejder løbende oversigter over opståede og bemandede lægestillinger på landets hospitaler fordelt på speciale og geografi. Derudover udarbejder Sundhedsstyrelsen prognoser for den forventede udvikling i udbud af læger. Sundhedsstyrelsen har ikke udarbejdet prognoser for efterspørgsel efter speciallæger, men har til brug for vurderingen af behov for uddannelse af speciallæger indhentet oplysninger fra regionerne og fra specialeselskaberne.

Til grund for udarbejdelse af prognoser for udbud ligger:

- Sundhedsstyrelsens register over aktuelt antal læger fordelt på speciale (Autorisationsregisteret)
- Oplysninger om pensionsalder og dødelighed m.v. for læger de seneste 5 år før prognosens udgangår
- Tilgang af nye kandidater ud fra oplysninger fra de tre universiteter, der uddanner læger
- Fordeling af nyuddannede læger på speciale ud fra oplysninger fra de tre videreuddannelsesregioner i årene før prognosens udgangår

Pensionsalder for læger er meget høj i forhold til det øvrige arbejdsmarked, og det er ikke sandsynligt, at den kan øges væsentligt yderligere. Oplysninger om tilgangen af nye læger er især usikker, fordi der i en årække er optaget mange lægestuderende fra Sverige, og der er stor usikkerhed om, hvor mange af disse, som fremover vælger at blive i Danmark efter studiet (i øjeblikket halvdelen).

Endelig er der usikkerhed omkring lægers fremtidige specialevalg, som kan påvirke prognosens tal. I dag bruger læger gennemsnitligt 11-12 år fra de er uddannet på universitetet, til de bliver speciallæger. Et nyligt indgreb fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet sigter på at forkorte dette til højst 8-9 år. Det forventes dog ikke, at dette får effekt før efter 2016-

midt
regionmidtjylland

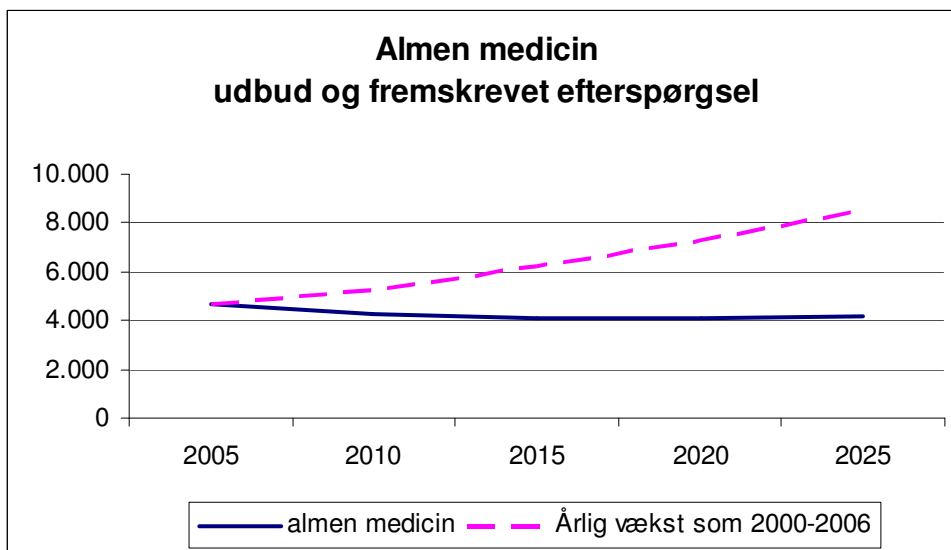
Dato 1. september 2007
Sagsbehandler: Jan Greve
Tel. +45 87284820
Jan.greve@stab.rm.dk
Sagsnr. 1-31-72-37-07

Side 1/8

2020, da det kun gælder for fremtidigt uddannede læger og ikke for læger, der allerede er uddannet. Derfor forventes tilgangen af speciallæger at stige efter 2016 og mærkbart efter 2020 i forhold til prognosen.

Nedenfor er gengivet Sundhedsstyrelsens prognose for en række specialer, der har særlig betydning for akutområdet. Endvidere er Sundhedsstyrelsens anbefalinger om kapaciteten i den lægelige videreuddannelse angivet. Et øget antal forløb i videreuddannelsen er sammen med en forkortelse af videreuddannelsesforløbene en forudsætning for en tilgang af flere speciallæger. Hovedkonklusionen er dog, at et fald i danskuddannede speciallæger de kommende 10-15 år ikke kan undgås, højst delvist afbødes. Derfor er den væsentlige opgave en reduktion i efterspørgslen sammen med blandt andet rekruttering af læger fra udlandet og fastholdelse af speciallægerne på arbejdsmarkedet om muligt i kombination med øget arbejdstid for de enkelte speciallæger via aftaler om deltagelse i garantiklinikker etc.

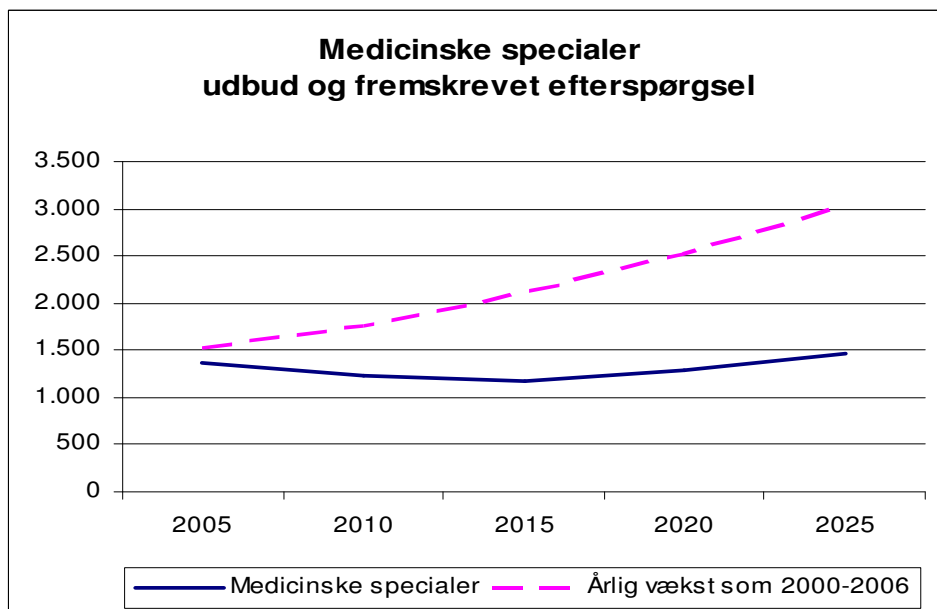
Almen medicin

De kommende 10-15 år ventes på landsplan et fald på ca. 1500 speciallæger (25 %) i forhold til det nuværende. Derfor har Sundhedsstyrelsen anbefalet at udvide kapaciteten i speciallægeuddannelsen med 13 forløb årligt i Region Midtjylland inden 2012. Såfremt det bliver muligt at gennemføre denne udvidelse og at besætte stillingerne, så vil et fald kunne reduceres. Der vil ikke være basis for at øge efterspørgslen efter speciallæger i almen medicin.

Efterspørgselskurven (den stiplede kurve) illustrerer en uændret videreførelse af gennemsnitlig for alle specialer under et i den foregående 5-års periode. Udvikling i efterspørgsel specifikt for almen medicin kendes ikke.

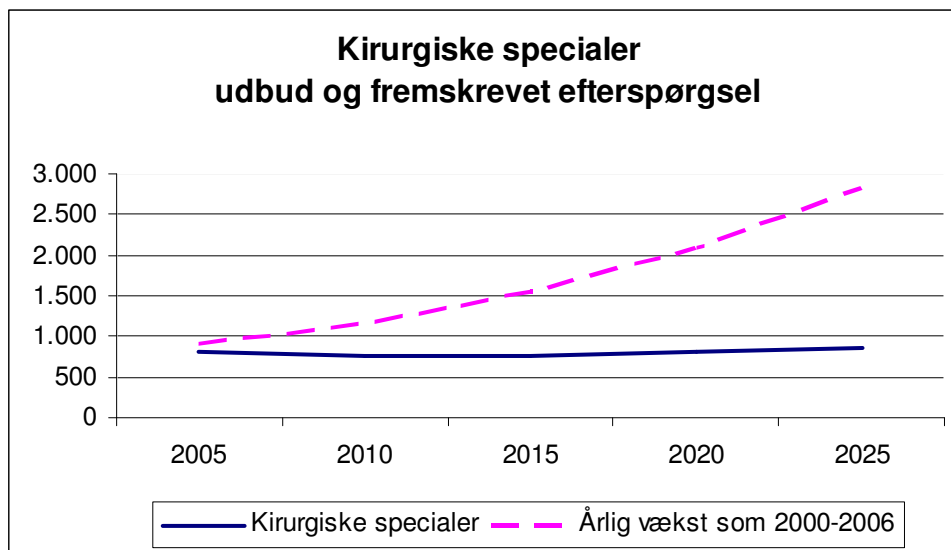
De intern medicinske Specialer (alle 9 intern medicinske specialer under et)

Der ventes et fald i udbud af speciallæger for alle de intern medicinske specialer under et frem til 2015 og herefter en gradvis stigning. Den stiplede kurve viser, at en fortsat udvikling i efterspørgsel efter speciallæger som i de foregående fem år vil give en gradvist stigende speciallægemangel de kommende år. Der er allerede i udgangsåret mangel på speciallæger i de intern medicinske specialer. Øgede krav om tilstedeværelse af speciallæger i de akutte modtagelser døgnet rundt kan forværre manglen.

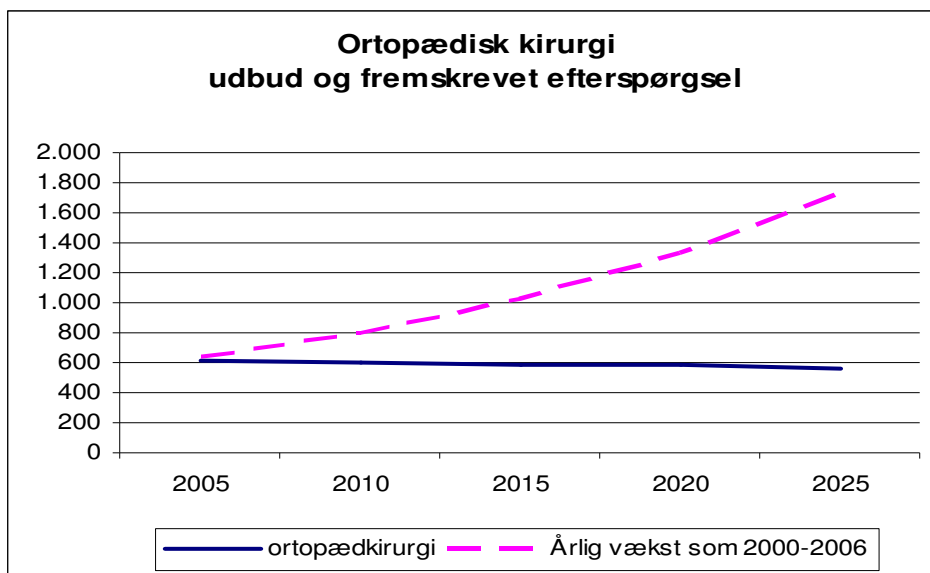
Sundhedsstyrelsen har anbefalet en udvidelse af kapaciteten i videreuddannelsen i flere af de medicinske specialer, men selv med fuld implementering vil det først have begrænset effekt i løbet af 5-10 år.

De kirurgiske specialer (kirurgi, urologi, plastikkirurgi, thoraxkirurgi og karkirurgi under et)

Antallet af speciallæger i de kirurgiske specialer set under et vil være stort set uændret på landsplan de kommende 20 år med den nuværende kapacitet i speciallægeuddannelsen. I den foregående periode har der været en betydelig vækst i efterspørgslen, og såfremt denne vækst fortsætter (stiplet kurve), vil der være en betydelig mangel også de kommende år. Regionens kirurgiske afdelinger mangler også i dag speciallæger. Der er ikke speciallæger på regionens afdelinger i dag til at etablere en tilstedeværelsesvagt af speciallæger på mere end højst 4 matrikler uden for Århus. Sundhedsstyrelsen har anbefalet en forøgelse med 2-3 forløb årligt i kirurgi og med 1-2 forløb i urologi i Videreuddannelsesregion Nord.

Ortopædisk kirurgi

I ortopædisk kirurgi vil udbud af speciallæger de kommende 20 år være stationært med forventning om et lille fald, der tager til i slutningen af perioden. Der er ingen større mangel på speciallæger i specialet i dag i Region Midtjylland. Såfremt vækst i efterspørgslen de kommende år fortsætter som i den foregående periode (stiplet kurve), vil der opstå en betydelig mangel på speciallæger de kommende år også i Region Midtjylland.

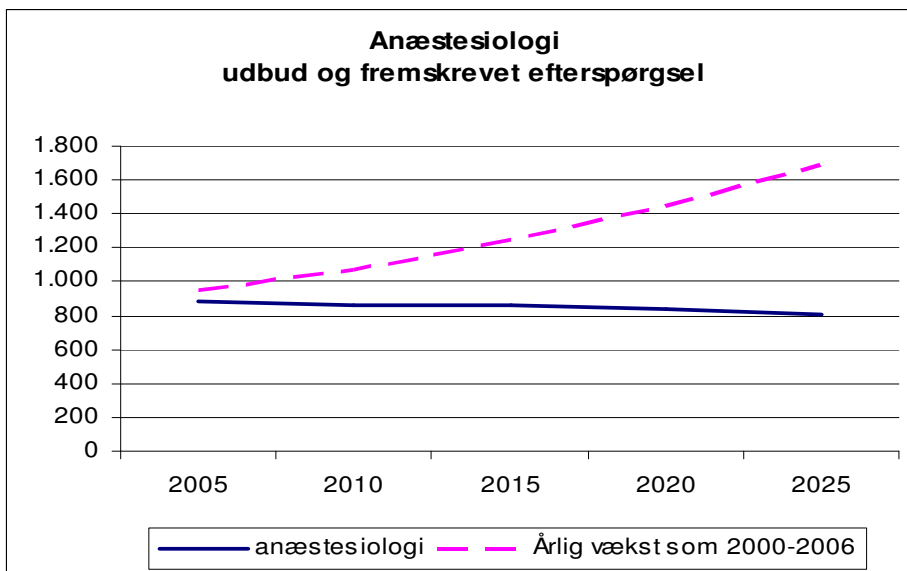
Fra et inddragelse af Horsens i uddannelsen i regionen, har Sundhedsstyrelsen ikke anbefalet udvidelser.

Anæstesiologi

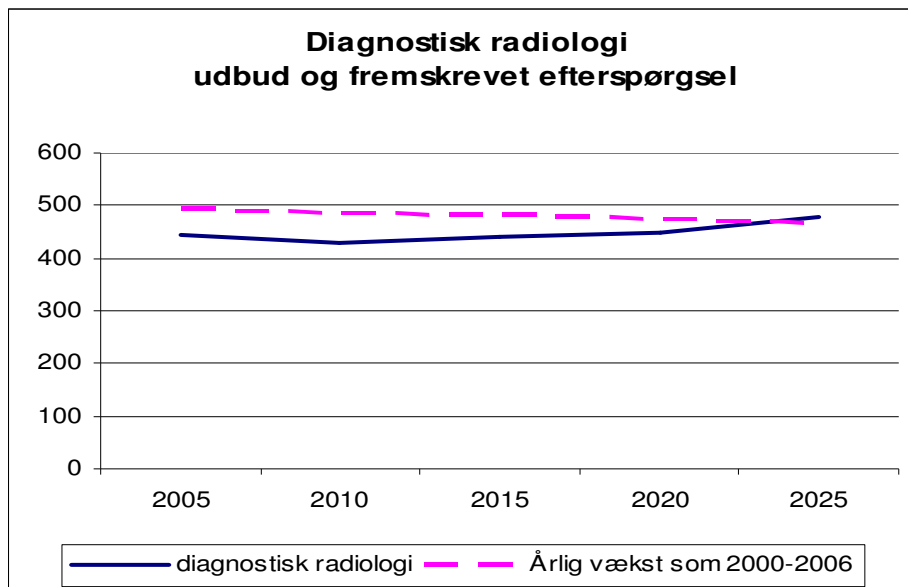
Anæstesiologien er en vigtig forudsætning for det akutte arbejde. Bemanding med anæstesiologer døgnet rundt er en forudsætning for et beredskab for bedøvelse af alle typer kirurgiske patienter, ved fødsler (kejsersnit) m.v. Samtidigt varetager anæstesiologer ansvaret for de intensive afdelinger. Region Midtjyllands hospitaler mangler en del speciallæger i anæstesiologi såvel på Regionshospitalets matrikler som i Århus, og der er en betydelig risiko for, at denne mangel forværres de kommende år.

Sundhedsstyrelsen har anbefalet en udvidelse af uddannelseskapaciteten med 6 årlige forløb i Videreuddannelsesregionen, som vil blive søgt gennemført snarest muligt.

Anæstesiologi

Diagnostisk radiologi

Også diagnostisk radiologi (røntgenlæger) er et af de specialer, som i betydelig grad mangler speciallæger i dag. I Sundhedsstyrelsens opgørelser ser det ud som om, der har været et fald i efterspørgslen de foregående år, som vil tendere mod at mindske manglen. Det er næppe et sandt billede. Der er snarere tale om fejl i opgørelsen på grund af ændringer i afdelingernes opgaver blandt andet med opdeling i klinisk fysiologi og diagnostisk radiologi i to afdelinger på mange sygehuse.

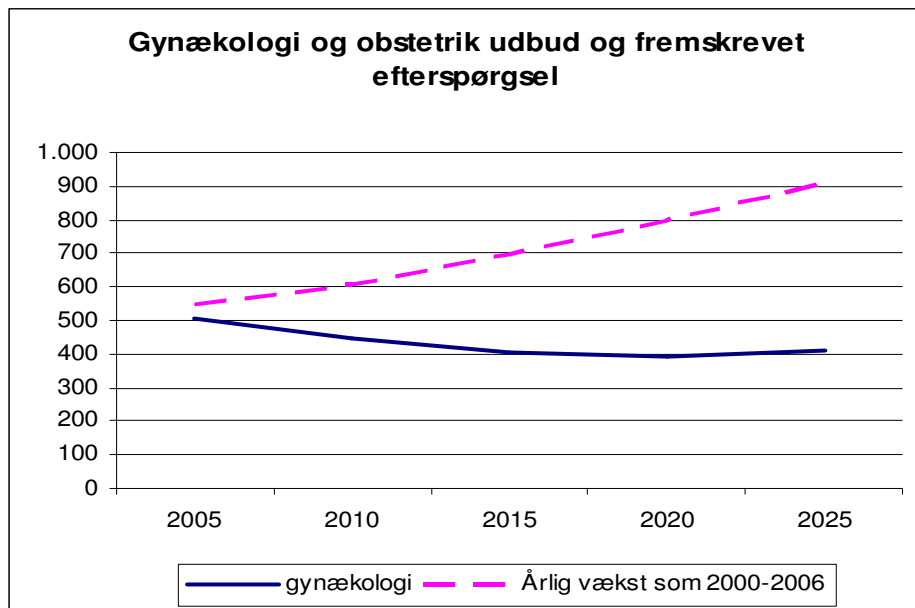
Sundhedsstyrelsen har anbefalet at øge videreuddannelsens kapacitet med et årligt forløb i videreuddannelsesregionen, men der er i dag rekrutteringsproblemer også blandt yngre læger, så det er formentlig først realistisk i løbet af nogle år.

Gynækologi og obstetrik

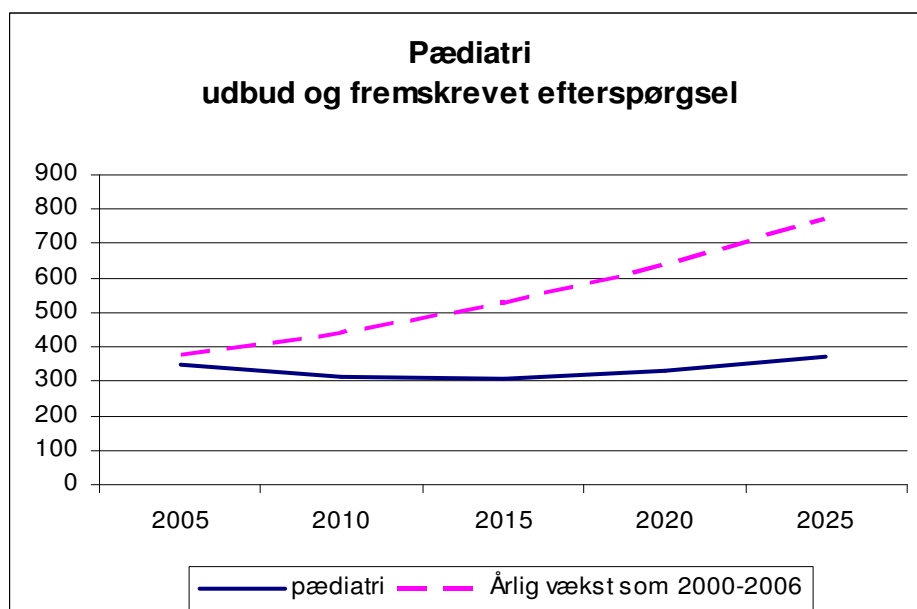
Der er ikke i dag en større mangel på speciallæger i gynækologi og obstetrik i Region Midtjylland. Der har de foregående år været en betydelig vækst i efterspørgslen efter speciallæger formentlig blandt andet fordi dette speciale har indført tilstedeværelse af speciallæger hele døgnet på alle matrikler, som har fødsler.

Der forventes et fald i antallet af speciallæger de kommende år, som kan føre til mangel på speciallæger i løbet af nogle år, hvis antallet af fødesteder og den øvrige efterspørgsel oprettholdes uændret eller endog stiger som de foregående år (stiplet kurve).

Sundhedsstyrelsen anbefaler en udvidelse med 2-3 forløb årligt i videreuddannelsesregionen, som delvist kan afbøde det ventede fald i udbud over nogle år.

Pædiatri

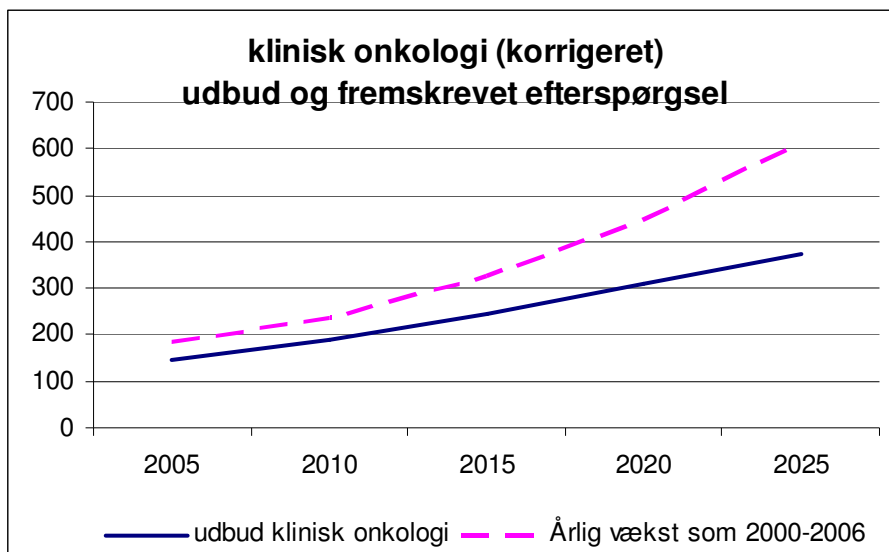

Pædiatri (børnesygdomme) har heller ingen større mangel på speciallæger på Region Midtjyllands børneafdelinger i dag. Med det ventede fald i udbud af speciallæger de kommende år, kan der blive mangel, og der vil blive gradvist stigende mangel, hvis efterspørgslen fortsætter med at stige som de foregående år.

Sundhedsstyrelsen har anbefalet en forøgelse med 2 forløb årligt i videreuddannelsesregionen.

Udover flere af ovenstående, har følgende specialer særlig betydning for kræftområdet.

Klinisk onkologi

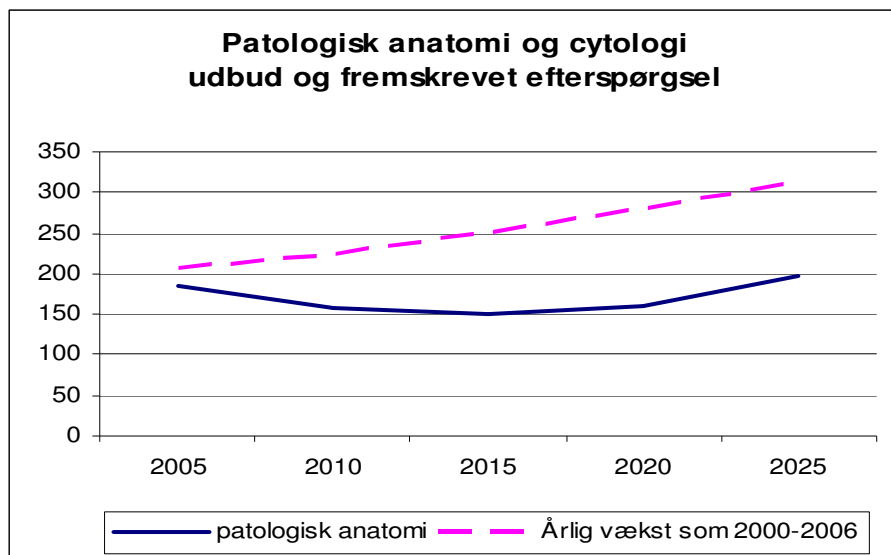
Note: Korrigeret i forhold til Sundhedsstyrelsens prognose på baggrund af oplysninger fra Dansk Selskab for Klinisk Onkologi vedr. medicinske onkologer.

Klinisk onkologi er et speciale med en forventet stigning i udbud af speciallæger, men samtidigt er det et speciale med en betydelig mangel på speciallæger på kræftafdelingerne i dag og med en meget stor vækst i efterspørgslen de foregående år, som ventes at fortsætte uændret de kommende år blandt andet i forbindelse med etablering af satelitter til strålebehandling. Der er derfor fortsat behov for flere speciallæger og Sundhedsstyrelsen anbefaler en udvidelse med yderligere 3 forløb årligt i videreuddannelsesregionen.

Patologisk anatomi og cytologi

Patologisk anatomi er nøglespecialet i kræftdiagnostikken. Der er i dag mærkbar mangel på speciallæger i specialet og denne mangel er tiltagende i takt med kraftigt stigende efterspørgsel til kræftområdet, til screeningsopgaver (mammografi) og til andre områder. Mangel på speciallæger i patologisk anatomi og cytologi kan medføre betydelige problemer med at undgå ventetider på kræftområdet de kommende år.

Patologisk anatomi og cytologi

Sundhedsstyrelsen anbefaler en udvidelse med foreløbig et forløb årligt og flere, når det er muligt at rekruttere til det blandt yngre læger. Region Midtjylland medvirker allerede det kommende år til at øge kapaciteten i uddannelsen, ligesom der rekrutteres speciallæger fra Indien til specialet.

Udover de specialer, som er nævnt i denne redegørelse, forudsiger Sundhedsstyrelsen et betydeligt fald i antal speciallæger i psykiatri samt i oto-rhino-laryngologi (øre-næse-hals-læger), og dermato-venereologi (hudlæger).

Etablering af øget kapacitet i den lægelige videreuddannelse

Forudsætningen for, at tilgangen af speciallæger efter 2016 øges, er at regionens sygehusafdelinger og praksis har mulighed for at uddanne flere. Herudover skal regionerne sikre et økonomisk grundlag for at udvide kapaciteten i den lægelige videreuddannelse yderligere. Det fremgår af Økonomiaftalen 2008, at regionerne skal sikre udvidelsen inden for en plan for dimensioneringen, som er fastlagt af Sundhedsstyrelsen. Dimensioneringsplanen angiver for hvert enkelt speciale, hvor mange ekstra speciallæger Sundhedsstyrelsen anbefaler uddannet i Videreuddannelsesregion Nord (Region Nordjylland og Region Midtjylland) årligt.

De enkelte regioner fastlægger den økonomiske ramme. Når hele udvidelsen er gennemført, vil det give behov for op til 200 flere stillinger i Region Midtjylland over nogle år.

Det er vanskeligt præcist at angive, hvor meget en forøget uddannelseskapacitet vil koste år for år, idet det meget vil afhænge af muligheden for at rekruttere yngre læger. Nedenstående tabel angiver et skøn om behovet for merfinansiering de kommende 10 år til implementering af Sundhedsstyrelsens dimensioneringsplan (angivet i mio. kr). En del af denne udgift vil dog modsvares af stigende aktivitet på hospitalerne.

År	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Merudgift	5	15	30	50	70	90	110

Tillæg til Redegørelse for udvikling i antal speciallæger 2007 til 2020 i udvalgte specialer – de psykiatriske specialer

Notatet "Redegørelse for udvikling i antal speciallæger 2007 til 2020 i udvalgte specialer" beskriver udviklingen i somatiske specialer. I dette tillæg beskrives den forventede udvikling i udbud og efterspørgsel efter speciallæger i Børne- og ungdomspsykiatri og i Psykiatri. Grundlag for prognosearbejdet, høringsproces m.v. svarer helt til forholdene for de somatiske specialer.

Dato 27.11.2007

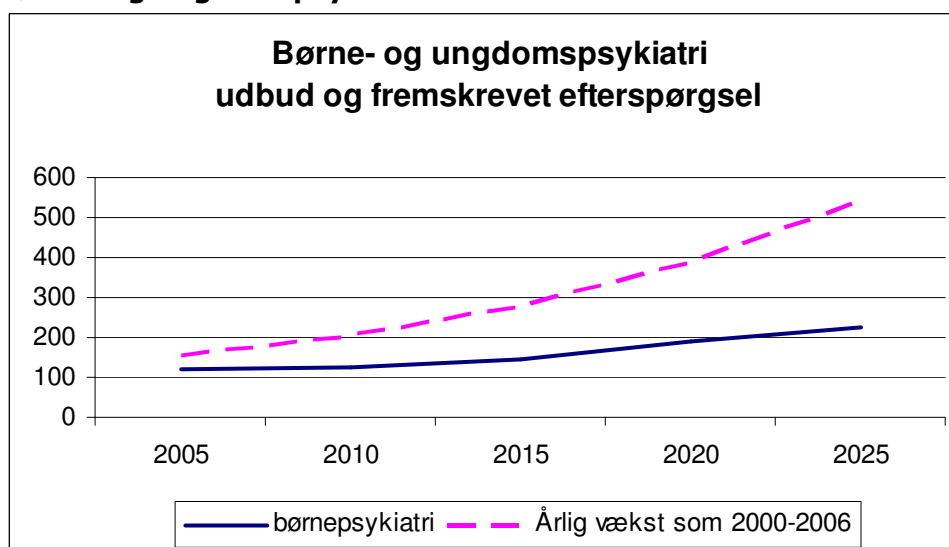
Jan Greve

Tel. +45 8728 4820

Jan.Greve@stab.rm.dk

Side 1

Børne- og ungdomspsykiatri

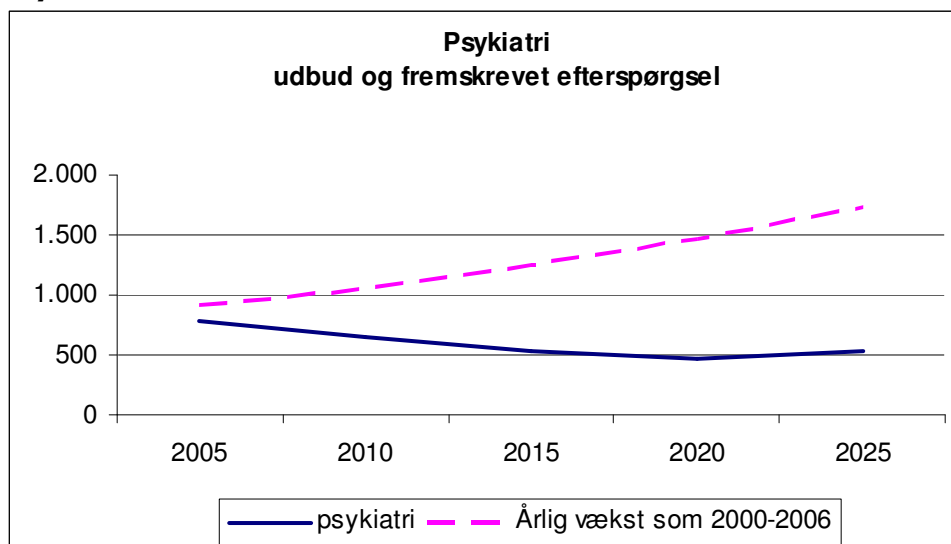
Børne- og ungdomspsykiatri er det lægelige speciale, der på landsplan har den største mangel på speciallæger. På landsplan vurderes det, at knap en tredjedel af alle speciallægestillinger er vakante. Dette skyldes specialets relativt hurtige vækst gennem de seneste år i alle regioner. I Region Midtjylland er ca. 17 speciallægestillinger vakante per august/september 2007 (omkring 50 % af alle normerede speciallægestillinger).

Om speciallægemanglen kan afhjælpes de kommende år, afhænger især af, om det er muligt at dæmpe væksten i efterspørgslen. Selvom den planlagte øgede kapacitet i den lægelige videreuddannelse vil det ikke være muligt at sikre tilstrækkeligt mange speciallæger til

både at dække det nuværende efterslæb og en fortsat vækst i efterspørgslen som de seneste år.

Sundhedsstyrelsen har anbefalet, at kapaciteten i videreuddannelsen udvides med 3 årlige forløb i Videreuddannelsesregion Nord, svarende til 12-15 stillinger/årsværk pr. år.

Psykiatri

Også specialet Psykiatri er præget af store problemer med vakancer. I Region Midtjylland var i august/september ca. 30 speciallægestillinger ubesatte (omkring 20 % af alle normerede speciallægestillinger). Problemstillingen er dog anderledes end for Børne- og Ungdomspsykiatrien, idet også mange uddannelsesstillinger i specialet har været og er ubesatte. Specialet har gennem flere år haft store rekrutteringsproblemer blandt yngre læger. Således har specialet haft flest ubesatte hoveduddannelsesforløb af alle specialer gennem den seneste årrække. Dette har medført en situation i specialet med en skæv aldersprofil, hvorfor situationen i specialet også de kommende år vil være påvirket af en relativt høj afgang til pension og en relativt lav tilgang af nyuddannede speciallæger.

Sundhedsstyrelsen anbefaler at udvide kapaciteten med mindst 2 forløb årligt og gradvist flere, så snart rekrutteringsituationen bedres. Specialet har gjort og gør nu en stor indsats for at bedre specialets rekruttering blandt yngre læger og studerende.

Etablering af øget kapacitet i videreuddannelsen

Merudgifter til etablering af den anbefalede øgede kapacitet i videreuddannelsen i de psykiatriske specialer er medregnet i den oversigt, som fremgår af hovednotatet. Psykiatrien har ikke afsat centrale budgetmidler til lægelig videreuddannelse. Det er derfor vigtigt ved den fremtidige budgetlægning at være opmærksom på, at også Psykiatriens budget tager højde for de ventede merudgifter til kapaciteten i den lægelige videreuddannelse.